

ความแปรปรวนของสภาพอากาศที่บ้านเรายังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปีที่แล้วที่ร้อนและแห้งจัดจนเกิดเป็นภัยแล้งในช่วงครึ่งแรกของปี แต่ช่วงครึ่งหลังของปีกลับเกิดฝนตกหนักจนกลายเป็นอุทกภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในรอบหลายสิบปี และมาจนถึงขณะนี้ พ.ศ. 2554 เมื่ออากาศจะไม่หนาวจัดติดต่อกันอย่างยาวนานตามที่คาดการณ์กันไว้ เพราะอุณหภูมิอากาศในช่วงฤดูหนาวกลับเป็นได้แค่หนาวๆ ร้อนๆ และอุณหภูมิอากาศกลับมาระลอกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่า ฤดูหนาวกำลังจะสิ้นสุดลงและย่างเข้าสู่ฤดูร้อนอย่างสมบูรณ์แล้วในปีนี้ แต่สถานการณ์กลับเปลี่ยนไปอีกครั้งอย่างกะทันหัน อากาศกลับหนาวเย็นขึ้นอีกในช่วงกลางเดือนมีนาคม อันเป็นช่วงของฤดูร้อน จึงอาจกล่าวได้ว่า เดือนมีนาคมปีนี้มีถึงสามฤดู (ทั้งร้อนทั้งหนาว และมีฝนตกด้วย) นับเป็นความแปรปรวนของสภาพอากาศที่ผิดปกติเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่งของประเทศไทย

สำหรับอากาศที่เกิดหนาวเย็นขึ้นมาได้ ในช่วงกลางเดือนมีนาคมปีนี้ เกิดจากบริเวณความกดอากาศสูง(มวลอากาศเย็น)กำลังแรงมาจากประเทศจีนแผ่มาปกคลุมประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมีคลื่นกระแสลมตะวันตกค่อนข้างแรงมากเคลื่อนที่ผ่านทางตอนบนของประเทศไทยลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดฝนฟ้าคะนองไปทั่วทุกภาคและอุณหภูมิอากาศลดลงอย่างรวดเร็ว และการที่มีเมฆกระจายเต็มท้องฟ้าทำให้พื้นดินไม่ได้รับพลังงานจากดวงอาทิตย์ เป็นเหตุให้อากาศหนาวเย็นตลอดทั้งวัน

ช่วงฤดูร้อนของประเทศไทย (กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม) ตามปกติจะมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยสูงกว่า 30°ซ แต่ช่วงระหว่างวันที่ 15-18 มีนาคม 2554 (ย่างเข้ากลางฤดูร้อนแล้ว) อุณหภูมิอากาศทั้งของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางได้ลดลงต่ำกว่า 20°ซ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิต่ำกว่า 15°ซ แทบทุกจังหวัด และหนาวเย็นตลอดทั้งวันเพราะมีเมฆเต็มท้องฟ้าในหลายพื้นที่(หนาวยิ่งกว่าช่วงฤดูหนาวที่ผ่านมา)

บทความพิเศษ

ซึ่งสามารถให้เป็นเงื่อนไขประกอบเป็นเขตพืชมงคลหนาว(กลางฤดูร้อน)ได้ ถ้าหากยึดตามเกณฑ์ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย แต่เข้าใจว่าที่ไม่มีการประกาศเพราะอากาศเปลี่ยนไปเร็วมากจนตั้งตัวกันไม่ทัน หรืออาจเป็นไปได้ว่างบประมาณถูกแจกกันไปหมดแล้วตั้งแต่ช่วงฤดูหนาวๆ ร้อนๆ ที่ผ่านมา

ในช่วงเวลาเดียวกัน ขณะที่ประเทศไทยเกิดอากาศหนาวเย็นอย่างฉับพลัน ได้เกิดหิมะตกทางตอนเหนือของประเทศเวียดนามสร้างความแปลกประหลาดใจให้กับผู้คนที่ได้รับฟังข่าวสารเป็นอันมาก เช่นเดียวกับเมื่อตอนที่หิมะตกหนักทางตอนเหนือของประเทศพม่า(Myanmar) ในช่วงฤดูหนาวเมื่อต้นปีที่ผ่านมานี้ ซึ่งอันที่จริงการที่มีหิมะตกในประเทศเวียดนามและพม่านั้นไม่อาจถือเป็นเรื่องแปลกแต่อย่างใด เพราะพื้นที่ตอนเหนือของประเทศทั้งสอง สามารถเกิดหิมะตกได้ทุกปีในช่วงฤดูหนาวที่มีอากาศหนาวจัดแต่ที่แปลกประหลาดเป็นอย่างยิ่งก็คือ หิมะที่ตกในประเทศพม่า นั้น ตกหนักกว่าที่เคยตกในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา และหิมะที่ตกในประเทศเวียดนามในช่วงนั้น นับเป็นเรื่องแปลกประหลาดที่หิมะเกิดมาตกในช่วงฤดูร้อน (เช่นเดียวกับเมื่อครั้งหิมะตกที่ประเทศออสเตรเลีย) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่ควรเกิดหิมะตกเป็นอย่างยิ่ง

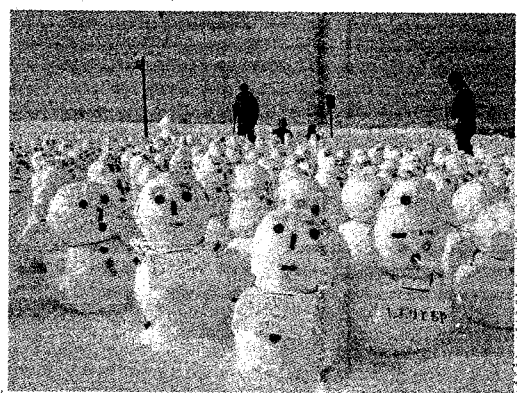
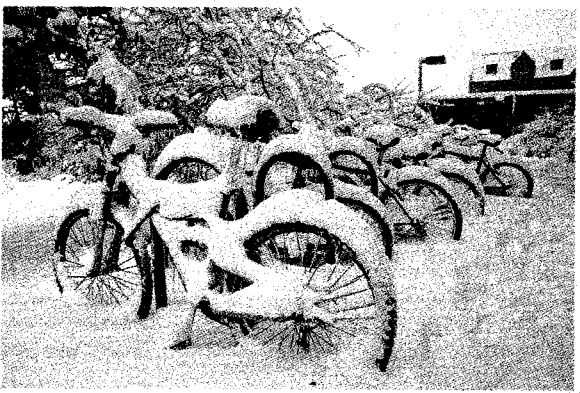
สำหรับประเทศไทยคงจะไม่เกิดหิมะตกเหมือนกับประเทศ

เวียดนามและพม่า แม้ว่าอากาศจะหนาวจัดสักเพียงใด และในประวัติศาสตร์ไม่เคยปรากฏว่า มีหิมะตกในประเทศไทยมาก่อนด้วย แม้ในช่วงฤดูหนาวที่มีอากาศหนาวจัดถึง 0°ซ หรือถึงขั้นติดลบก็ตามที่เคยปรากฏก็เป็นเพียงแค่ถูกเหินตกจากอิทธิพลของพายุฤดูร้อนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะไม่มีพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยที่มีเงื่อนไขเพียงพอที่จะทำให้เกิดหิมะตกได้ ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศทั้งสองที่กล่าวถึง

สำหรับเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดหิมะตกได้นั้น มีอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรกต้องมีเมฆผลึกน้ำแข็ง (Ice-crystal cloud) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของผลึกหิมะ ประการที่สองเมฆนั้นต้องอยู่ในระดับต่ำใกล้กับพื้นดินด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งตามทฤษฎีคือ ระดับเยือกแข็ง (Freezing level) ต้องอยู่ในระยะ

6 สำหรับเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดหิมะตกได้นั้น มีอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรกต้องมีเมฆผลึกน้ำแข็ง (Ice-crystal cloud) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของผลึกหิมะ ประการที่สองเมฆนั้นต้องอยู่ในระดับต่ำใกล้กับพื้นดินด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งตามทฤษฎีคือ ระดับเยือกแข็ง (Freezing level) ต้องอยู่ในระยะห่างจากพื้นดินไม่เกิน 300 เมตร (โดยประมาณ) และประการที่สามอุณหภูมิอากาศเหนือพื้นดิน ต้องต่ำเข้าใกล้ 0°ซ (อย่าลืมต้องไม่เกิน 4°ซ)

หิมะตกที่เวียดนามและพม่า อากาศหนาวกลางฤดูร้อนของประเทศไทย

ห่างพื้นดินไม่เกิน 300 เมตร (โดยประมาณ) และประการที่สาม อุณหภูมิอากาศเหนือพื้นดิน ต้องต่ำเข้าใกล้ 0°ซ (อย่างน้อยต้องไม่เกิน 4°ซ) ซึ่งพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศทั้งสองอยู่ถึงละติจูด (Latitude) ค่อนข้างสูง (ประมาณ 20-30°N) จึงมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็นเป็นปกติและมีอุณหภูมิเข้าใกล้ 0°ซ ได้บ่อยครั้งในช่วงฤดูหนาว อีกทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงจึงมีพื้นดินอยู่ใกล้เมฆชั้นสูงที่เป็นเมฆผลึกน้ำแข็งมากขึ้น พื้นที่ส่วนนี้จึงมีโอกาสมิจะมีหิมะตกได้ตามเงื่อนไขดังกล่าวเสมอ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น โอกาสที่จะได้เห็นหิมะตกแทบจะไม่มีเลย เพราะประเทศไทยที่ตั้งอยู่ถึงละติจูดต่ำกว่า 20°N อุณหภูมิอากาศตามปกติแทบไม่เคยเข้าใกล้ 0°ซ แม้ในช่วงฤดูหนาว อีกทั้งเมฆที่เห็นลอยอยู่บนท้องฟ้าก็ล้วนเป็นเมฆละอองน้ำ (Water-droplet cloud) ซึ่งไม่ใช่เมฆที่จะทำให้เกิดหิมะ พื้นที่ที่พอจะมีความเป็นไปได้ที่หิมะจะตกบ้าง (ซึ่งก็มีโอกาสน้อยมาก) จนอาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีโอกาสเลย) ก็คงเป็นพื้นที่บนยอดเขาสูงใน จ.เชียงใหม่ อันได้แก่ ดอยอินทนนท์และดอยอ่างขาง เท่านั้น เพราะอุณหภูมิของอากาศที่นั่นเข้าใกล้ 0°ซ ได้บ่อยครั้งในช่วงฤดูหนาว และพื้นที่เหล่านั้นอยู่ใกล้เมฆชั้นสูงที่เป็นเมฆผลึกน้ำแข็งมาก กว่าพื้นที่ราบด้วย แลถึงกระนั้นก็ยังไม่เคยปรากฏว่ามีหิมะตกในพื้นที่ดังกล่าวมาก่อนเลยแม้ในช่วงฤดูหนาว ที่มีอุณหภูมิอากาศเข้าใกล้ 0°ซ หรือติดลบก็ตาม อย่างแ่งก็เกิดเป็นน้ำค้างแข็ง (Frost) ตามพื้นดินให้ได้ดินแดนกันบ้างเท่านั้น

ทุกวันนี้สภาพอากาศโดยทั่วไปมีความแปรปรวนมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ นักวิชาการและนักอุตุนิยมวิทยา ต่างก็พยายามค้นหาคำตอบกันอยู่ แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนที่จะพิสูจน์ได้อย่างสมบูรณ์ นอกจาก

ความเป็นไปได้จากสาเหตุต่างๆ แต่ที่เชื่อกันมากคือ ปัญหาโลกร้อนจากภาวะเรือนกระจกเป็นสาเหตุสำคัญ ดังนั้น การคาดการณ์สภาพอากาศล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานๆ จึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวังอย่างสูงในเรื่องความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้น เช่นเดียวกับคนทั่วไปที่ติดตามสภาพอากาศที่จะต้องทำความเข้าใจสถานการณ์อย่างถูกต้อง

ความเห็นใดๆ ที่ขาดหลักการหรือขาดข้อมูลที่ชัดเจนย่อมเชื่อถือไม่ได้ แต่ดูเหมือนคนไทยมักจะตื่นตื่น และให้ความสนใจกันแต่เรื่องราวที่หวือหวาสุดโง่ง เช่น น้ำจะท่วมถึงนครสวรรค์ สินามิจะเข้าฝั่งอ่าวไทย และหิมะจะตกที่กรุงเทพฯ เป็นต้น โดยไม่ค่อยได้สนใจถึงหลักการ และข้อมูลที่เป็นจริง ทำให้เกิดความตื่นตระหนกจนเกินเหตุ เช่น กรณีเกิดแผ่นดินไหวและสึนามิที่ประเทศญี่ปุ่น ที่แรกก็ตื่นไปกับความเห็นของนักวิชาการบางรายที่เดาว่าสึนามิจากญี่ปุ่นจะมาถึงชายฝั่งอ่าวไทยตอนใต้เสียก่อนก็เกรงว่าจะได้รับกัมมันตภาพรังสีจากการระเบิดของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของญี่ปุ่น ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความเคลื่อนไหวจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงแต่ประการใด

ถึงตรงนี้ก็หวังว่า บทความนี้จะช่วยให้ผู้อ่านผู้ที่รอคอยให้หิมะตกในประเทศไทยหันมาไตร่ตรองและตรวจสอบข้อเท็จจริงจากความเห็นของนักวิชาการบางราย รวมทั้งข้อมูลข่าวสารจาก Internet และข้อความสั้นจาก SMS ว่า มีอะไรที่ควรเชื่อและอะไรที่ไม่ควรเชื่อ มีอะไรที่เป็นไปได้บ้างและอะไรที่เป็นไปไม่ได้เลย

ผศ.สุพจน์ เอียงกฤษ
คณบดีวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้